

LENINA KAROGS

Iznāk kopš 1950. gada
29. marta
Maksa 3 kap.

Preiļu rajona laikraksts

Nr. 25 (6029)
CETURTDIEN
1990. gada 1. marta

Domu pluralisms republikā sit augstu vilni — veidojas jaunas sabiedriskas, sabiedriski politiskās organizācijas. Dzīļas pārmaiņas rit arī Komunistiskajā partijā. Par partijās likteni šobrīd spriež ne tikai komunisti, bet arī visi republikas iedzīvotāji. Vieni atbalsta, otri — nosoda, bet trešie noskatās un nogaida. Un no tā, cik pareizi mēs izvēlēsimies savu nākotnes ceļu, būs atkarīgs, vai partija savu autoritāti spēš atgūt, vai tā būs vajadzīga tautai vai arī nebūs vajadzīga nevienam.

Pārbūves procesi ir visu uzmanības degpunktā, un tāpēc kļūstīties mēs vairs nedrīkstam. Šajā sakarībā — nedaudz statistikas par partijas rajona organizāciju.

Uz 1990. gada 1. janvāri partijas rajona organizācija bija 2166 PSKP biedri un 12 PSKP

biedru kandidāti. 1989. gada no partijas rindām izstājušies 215 komunisti, bet iestājušies tikai 6 cilvēki. Republika kopumā PSKP rindas pērn atstājuši gandrīz 3,5 tūkstoši komunistu.

Kāpēc zudusi ticība Kompartijai? Atbildi uz šo jautājumu varēja dzirdēt arī 24. februārī Rīgā, Politiskās izglītības namā notikušajā konferencē, uz kuru bija pulcējušies neatkarīgās Latvijas Komunistiskās partijas piekritēji. Nav bijis vārdu un darbu saskaņas, tāpēc arī partija pazaudējusi savu autoritāti. Un tas uztrauc ne tikai kādas vienas tautības komunistus. Mums saka: pagaidiet, viss būs labi, būs arī partijai autoritāte. Un tā mēs

gaidām no plēnoma līdz plēnoma, no konferencēm līdz konferencēm, bet diemžēl viss paliek pa vecam. Cik tad ilgi var gaidīt, neko nedarot?

Es, tāpat kā citi mūsu rajona delegāti, kuri piedalījās konferencē, gribu redzēt partijas atdzimšanu. Nesaprotu arī to, kāpēc man būtu jāatbild par visām tām kļūdām, kuras partija pieļāvusi agrāk un ar kurām, tāpat kā daudziem citiem komunistiem, man nav itin nekāda sakara. Protams, varētu izstāties no partijas, bet vai tā ir izeja? Vai tādējādi mēs, kuri vēlamies, lai partijā patiesi notiktu kardīnālas izmaiņas, neieņemsim «zālogaismu» tiem, kas, turpinot slū-

dināt dogmatiskas un utopiskas idejas, joprojām vēlas, lai tauta kalpotu partijai, bet nevis otrādi? Jā, palikt šobrīd partijā ir daudz grūtāk, nekā no tās aiziet. Un grūtāk tāpēc, ka daudzi mūs nesaprot, pat vairāk — mums piekarina šķeltnieku vai pat «ienaidnieku» birkuš.

Domāju, laiks sadziedēs visas rētas un paradīs, kuram bijusi taisnība. Laiks un vēsture ir vistaisnīgākais soģis. Gribu aicināt tikai uz vienu: kopā mācīsimies politisko kultūru, ieklausīsimies cits citā un cienīsim arī otra viedokli! Bet pats galvenais — nezaudēsim cilvēciskās īpašības, kuru deficīts diemžēl tagad ir visvairāk izjūtam.

Konferencē par partijas problēmām runāja 24 cilvēki, arī — Latvijas KP Centrālās Komitejas sekretāri I. Kezbers un A. Brijs. Tā kā neatkarīgās Latvijas Komunistiskās partijas darbības pamatprincipu projekts un pagaidu Statutu projekts bija tapis pēdējā brīdī, konferences delegāti nolēma šo dokumentu apspriešanu izvērst partijas pirmorganizācijās. Priekšlikumi par to izmaiņām jāiesūta orgkomitejai, kura tiks izveidota 2. februārī sanāksmes laikā Latvijas Universitātē.

Konference pieņēma lēmumu un vairākas rezolūcijas.

Mēs, Latvijas komunisti, šobrīd stāvam izvēles priekšā. Pa kuru ceļu tad iesim, lai tauta mums ticētu?

A. PASTORE,
Latvijas KP rajona komitejas sekretāre

LATVIJAS NEATKARĪGAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PIEKRĪTĒJU REPUBLIKĀNISKĀS KONFERENCES LĒMUMS

Konference nolēma:
1. VK(b)P CK Politbiroja 1940. gada 8. oktobra lēmumu par LKP iekļaušanu VK(b)P sastāvā, kas tika pieņemts bez LKP kongresa un partijas biedru viedokļa noskaidrošanas, uzskatīt par nelikumīgu.

2. Atzīt par nepieciešamu un neatliekamu uz pašreizējās PSKP Latvijas organizācijas bāzes izveidot Latvijas Neatkarīgo komunistisko partiju.

3. Sasaukt LNKP piekritēju kongresu 1990. gada 14. aprīlī Rīgā.

4. Akceptēt «Latvijas Neatkarīgās komunistiskās partijas darbības pamatprincipu» un «Latvijas Neatkarīgās komunistiskās partijas statūtu» projektus, apspriežot tos pirmorganizācijās un iesniegt kongresam izskatīšanai.

5. Līdz 1990. gada 25. martam rajonu un pilsētu koordinācijas centros reģistrēt LKP biedrus un organizācijas, kas piekrit konferences lēmumam.

6. Kongresa sagatavošanai ievēlēt organizācijas komiteju 55 cilvēku sastāvā, kurai līdz 5. martam noteikt un paziņot kongresa sagatavošanas kārtību.

REZOLŪCIJA

PAR ATTIEKSMI PRET PSKP CK 1990. GADA FEBRUĀRA PLĒNUMA LĒMUMU LIETUVAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS JAUTĀJUMĀ

Konference atbalsta Lietuvas Komunistiskās partijas nodibināšanu. Mums nav pieņemams PSKP CK 1990. gada februāra plēnoma izteiktais nosodījums par patstāvīgas Lietuvas Komunistiskās partijas izveidošanu. PSKP CK gatavību sniegt Lietuvai KP (uz PSKP platformas) pagaidu Centrālajai Komitejai

materiālo un finansiālo palīdzību vērtējam kā lejaukšanos Lietuvas iekšējās lietās, kas var veicināt politiskās un starpnacionālās situācijas saasināšanos republikā. Konference uzskata par nepieciešamu vistuvākajā laikā nodibināt tiešus kontaktus ar patstāvīgās Lietuvas KP Centrālo Komiteju.

REZOLŪCIJA

PAR ATTIEKSMI PRET PSKP DEMOKRĀTISKĀS PLATFORMAS APVIENĪBU

Konference atzīmē, ka PSKP demokrātiskās platformas piekritēju izvirzītie ideoloģiskie un organizatoriskie principi saskan ar Latvijas Neatkarīgās kompartijas darbības pamatnostādņiem: komunistiskās ideoloģijas aizstāšana ar demokrātiskā sociālisma koncepciju, nāciju pašnoteikšanās tiesību un pilnīgas

brīvprātības atzīšana PSR Savienības veidošanā, atteikšanās no demokrātiskā centrālisma. Konference solidarizējas ar PSKP Demokrātiskās platformas apvienību un izsaka gatavību sadarboties ar to uz paritātes un politiskās parūnerības principiem radikālās pārbūves veicināšanā PSRS.

REZOLŪCIJA

PAR LNKP PIEKRĪTĒJU TERITORIAĻO ORGANIZĀCIJU VEIDOSANU

Konference kategoriski protestē pret Latvijas Neatkarīgās komunistiskās partijas idejas piekritēju vajāšanu atsevišķās par-

tijas pirmorganizācijās un partijas rajonu un pilsētu komitejās. Aicinām LKP CK dot iespēju šiem komunistiem veidot savas teritoriālās organizācijas.

REZOLŪCIJA

PAR ATTIEKSMI PRET ATSEVIŠĶU DEPUTĀTU DARBĪBU

Konference nosoda atsevišķu PSRS Tautas deputātu un citu padomju deputātu darbību, kuri, pārkāpjot savas pilnvaras un propagandējot prasības izveidot Latvijā nacionāli teritoriālās au-

tonomijas, veicina starpnacionālo attiecību saasināšanos republikā un apdraud Latvijas teritoriālo integritāti. Konference aicina LPSR Augstāko Padomi izteikt savu attieksmi pret šo darbību.

- Vienkāršs darba cilvēks ir kolhoza «Jersika» pirmā iecirkņa
- laukstrādniece Anna Dimante (attēlā). Viņa ilgus gadus strādāja
- jusi lauku dārzniecībā, tagad lauku brigādē. Pērn papildus bija
- apņēmustes apkopt vienu hektāru lopbarības biešu. Izau-
- dzēja vairāk nekā 25 tonnas.
- Izaudzinājusi divus dēlus.

J. SALNAVIESA foto

Deputāts — tautas sūtītāis

PSRS tautas deputāte M. Kostenecka katru mēneša pēdējā piektdienā un sestdienā pilda savus (tautas sūtņa) pienākumus — tiekas ar mūsu rajona iedzīvotājiem, vēlētajiem.

1989. gadā, laikā no PSRS Tautas deputātu 1. kongresa līdz gada beigām M. Kostenecka uzstājās astoņās mūsu rajona iedzīvotāju auditorijās.

Šī gada 26. — 27. janvārī un 23. — 24. februārī M. Kostenecka viesojās (pareizāk sakot — strādāja) trijos mūsu rajona kolhozos un Līvānu pilsētā, kā arī pieņēma vēlētajus Preiļu rajona izpilddomniekus. Piemēram, 27. janvārī rajona izpilddomnieka, deputāte uzklauzīja vairāk nekā 30 cilvēkus, kuriem likumā noteikto iespēju robežās ir arī palīdzējusi.

Vēlētāju pieņemšana notiek ne vien rajona izpilddomnieka, bet arī katrā auditorijā pēc uzstāšanās.

23. februārī kolhozā «Zelta vārpa» kāda lauku sieviete valdīgi pateica, ka pirmo reizi mūžā redz, dzird, sarunājas ar PSRS tautas deputātu. Līdz šim tādas iespējas nav bijis. Jo neviens deputāts kolhozā nav ieradies.

M. Kostenecka stāsta, ka tikšanās ar vēlētājiem dod viņai spēku turpmākajam darbam.

Rajona laikraksts regulāri sniedz informāciju par M. Kosteneckas vīdošanos pie mums. Sekojiet informācijai. Esiet atsaucīgi — deputāte ir kopā ar mums.

I. GARJĀNE,
PSRS tautas deputātes
M. Kosteneckas sekretāre

Rīt — konference

Rīt — 2. martā — komjaunatnes rajona organizācijas 24. konference pabeigs vēl pagājušā gada decembrī (konferences pirmajā daļā) iesāktu darbu.

Rajona komjauniešus gaida nebūt ne viegls uzdevums — savas organizācijas vadītāju vēlēšanu un ne vairs vispārīgas, bet skaidras programmas un konkrētu mērķu noteikšana darbam tepat

— pašu rajonā, saimniecībā, uzņēmumā...

Rīt konferences dalībnieki no rajona komjauniešu vidus ievēlēs komjaunatnes rajona komitejas 1. sekretāru, komjaunatnes komitejas sastāvu un revīzijas komisiju. Tūlīt pēc konferences notiekošais plēnums ievēlēs arī komjaunatnes rajona komitejas 2. sekretāru un biroja sastāvu.

Jācer, tiks pieņemta programma, kuru varēs izpildīt, kura būs interesanta un vajadzīga rajonam. Un jācer, ka šajā — Latvijas komjaunatnes pastāvēšanas krīzes periodā — savas organizācijas vadību jaunieši uzticēs cilvēkiem, kuriem ir autoritāte, kuriem ir ticība saviem spēkiem un organizācijas nākotnei un kuri patiesi spētu mūsu rajona jauniešus rosināt nevis uz noliegumu, bet uz sadarbību.

S. JOKSTE

Pārbūve... Kas tagad notiek?

«Partija — celvedis drošs» — lietus gadus ir dziedāts un no tribinēm skandēts. Sakoncentrējusi savas rokās visu varu, «gudrā un tālredzīgā» PSKP veda padomju tautu preti gaišajai nākotnei — komunismam. Taču tagad izrādās — grandiozle plāni pildīti gaužām slikti, solījumiem nav bijis seguma, komunisma celtniecības programma ... izgāzusies.

Partija, novedusi sevi un valsti krīzes stāvoklī, meklē izeju — pasludina pārbūvi. Drīz būs jau pieci gadi, kā «pārkarotāmieš». Kāds rezultāts? Runāts bez gala, pieņemts daudz dažādu dokumentu ekonomikas un dzīves augšupejai, bet no tā visa reāla, taustāma labuma — nekāda. Nabadzībā grimstam arvien dziļāk. Un izeja no šī strupceļa pagaidām nav redzama.

Un citādi arī nevar būt, jo partijai taču līdz šim nav programmas par izklīšanu no ekonomiskās un sociālās krīzes, ir tikai deklarācijas: «vēl neatlaidīgāk (pašai izdevīgāk) strādāt», «vēl ciešāk saliedēties...».

Ja partijas līderi pasludināja pārbūvi, tad viņiem ir jārādā paraugs. Šim ļoti atbildīgajam un ļoti svarīgajam procesam bija jāsakās «augšā», jo «augšā» (nevis leirindās komunisti) ar savu partokrātisko valdīšanu

salaida visu grīstē. Bet pārbūve tiek gaidīta no «apakšas», no daudz cietušās tautas. «Augšā» — Centrālkomitejā, Politbirojā, citos «augšējos ešelonos» ar pārkarotānos nesteldzas. Tas saprotams: partokrātiem, staenātiem, dogmatikāiem tāpat ir labi. Siltas vietīņas un lielas algas. Ja nedaudz samazināti aparāta stabi, tad tā nav nekāda pārbūve. Jāpārkarotās taču domāšanā, rīcībā, attieksmē. Tas vecajiem partijās nomenklatūras kadriem, kā redzams, nav pa spēkam un prātam.

Partiju kā tādu nekādi nevar vainot mūsu likstās, nabadzībā, netiesiskumā. Vainīgi ir partijas līderi, kas, izrādās, nav bijuši spējīgi vadīt, bet tikai valdīt. Ja jau gaidīt pārbūvi no «apakšas», tad tā būs revolūcija. Revolucionārā situācija jau birst. Kas tā, zinām: kad apakšas negrib un augšas nevar dzīvot pa vecam.

Mūsu dzīves lejuplīdē nav vainojama arī tauta. Kas ir tauta bez gudriem, tālredzīgiem vadītājiem? Vien pūlis. Bet istu vadoņu vai līderu mums ir maz vai arī tie nav atklāti. Vārbūt tāpēc, ka Padomju Savienībā par «smadzenēm» maksā gaužām maz.

Partokrāti, stagnāti, dogmatiski vēl stipri sēž savos iesildī-

tajos krēslos, varu demokrātiskajiem spēkiem viņi labprātīgi neatdos. Tas ir jāsaprot. Jāmeklē un jāizvirza jauni līderi. Tādi, kas ne tikai grib, bet arī var strādāt tautas labā.

Pārbūve buksē. Velkalu plaukti klūst arvien tukšāki. Tautas masās pieaug neapmierinātība. Sarežģīts, grūts laiks. Ko darīt komunistiem? Daudzi, vilusies marksisma-leninisma ideālos, stājas no partijas ārā. Gada laikā republikā no Komunistiskās partijas rindām izstājušies vairāki tūkstoši biedru. Tie nav sliktākie, bet labākie partijas biedri (sliktākos vienkārši izslēdz), gaišākie prāti, liela daļa inteligences pārstāvju.

Kas klūs stiprāks un kas klūs vājāks, ja partijas demokrātiskais potenciāls tiks likvidēts, ja no tās vairumā aizies pamat- tautības pārstāvji? Vēl ir ieteikts partijas pašlikvidēšanās ceļš, kas ar skaidru saprātu pašreizējos apstākļos nekādi nav pieņemams. Likvidēties taču jau tikai partijas demokrātiskā daļa, konservatīvā paliks un klūs spēcīgāka un nekaunīgāka.

Ir skumji par to domāt. Jāvalda veselīgajam saprātam — gaišajiem prātiem jāpallek partijā līdz galam, bez cīņas nav jāpadodas.

Kā pietrūkst, lai mūsu zemē

notiktu pārbūve? Vispirms jau istu pārbūves līderu, kam sekotu masas. Un ir ļoti svarīgi — kamēr Padomijā nebūs kārtības, darba tikuma un godīguma, par pārbūvi nevar būt nekādas runas.

Dibinās jaunās partijas, rodas jaunas kustības. Tauta mīlino, izpauz savu sāpi, sarīgtinājumu. Cik ilgi tas turpināsies, ja neuzlabosies valsts ekonomiskais stāvoklis, cilvēku dzīves līmenis? Neiticami, ka tāda resursiem pārbagāta valsts ir nonākusi līdz galīgai nabadzībai, kad izvirzās pavisam nopietna problēma, kā pabarot un apģērbt tautu, nodrošināt tai kaut cik cilvēcīgu dzīvi. Tāda ir īstenība.

Pa televīziju rāda un stāsta: Izraēla ar lauksaimniecības produktiem visu valsti nodrošina 3 procenti iedzīvotāju, šos produktus daudz eksportē. Partijas ražotāji strādā tikai ar 40 procentu slodzi, jo ražojumus nav kur likt. Amerikas Savienotās Valstis pabaro 6 procenti iedzīvotāju — fermeri. Bet mūsu varēnā Padomju valsts, kuras rīcībā ir 55 procenti no visas pasaules mežzemes — tāpat visauglīgākās, ko daba radījusi. Jau 25 gadus graudus iepērk no valstīm, kurām nav sociālistisko iekarojumu.

Par maizi ārzemēm ik gadus

maksājam trīs līdz piecus miljardus valūta. Te vietā būtu pazīstamās dziesmas vārdi: «Un es nezinu starp zemēm simtām, kur vēl citur cilvēks ir tik»... bagāts. Bagāts savā nabadzībā. Maksājam «pūstošā kapitālisma» valstīm ar zeltu par to, ka mūsu valstī, kuras «saimnieki» esam, nav kārtības, ka esam neviņas: pagājušajā gadā vien par laiku neizkrautiem ārvalstu kuģiem Padomju Savienība samaksājusi sodu 32 miljonu dolāru apmērā. Gatavs atvests, bet neviņojam izkraut. Tāpat kā tos daudzus tūkstošus vagonu un konteineru ar dažādām (arī pārtikas) precēm savās dzelzceļa stacijās un jūras ostās. Kas tas ir — nolaidība? Vārbūt sabotāža?

Ne visai sen daudzi smējās par neatkarīgās Latvijas Republikas prezidenta K. Ulmaņa vārdiem: «Teļos mūsu nākotne».

Tagad, kad nav ko ēst, valrs nesmejas.

Smējās arī par prezidenta teicienu: «Kas ir, tas ir, kas nav, tas nav».

Tagad, kad ir jānoskaidro, kā ir kas, valrs smieklī nevienam nenāk.

Tāda ir dzīve. Tāda ir tās īstenība.

Kas tagad notiek?

J. GURGONS

No mūsu pasta

Tautas spēks — vienotībā

Nesen, braucot autobusā, dzirdēju kādu sakām: «Karstais vēlēšanu laiks — tādēļ šoziem arī sniega nav!». Domāju, šim cilvēkam ir sava taisnība: vienas karstas vēlēšanas tikko beidzās, otras vēl kar-

stākas — jau pēc pus mēneša. Tagad tāds laiks: katrs spriež un vērtē. Tādēļ arī daudzveidības pārpilnība. Ne jau viegli šodien orientēties, lai pareizāko ceļu pēc visu laiku slavītajiem brīvi-

bas, komunisma, sociālisma (ne) gaismas gadiem.

Priekšā atkal vēlēšanas. Kurš tad nu būtu tas īstais pretendents uz patiesību? Vienl sauc pēc vietējiem, citi — pēc Rīgas kungiem. Un ja jau šāda rīvēšanās savā starpā, tad nav nekāds brīnums, ka arī debesīs karst, un no tā visa februāra beigās līst kā pa Jāņiem.

Kurš labāks, kurš sliktāks? Kurš īstais, kurš neīstais? Manuprāt, šeit jābūt konstruktīvismam, taisnīgumam, drosmī, ne-

lokamībai, Tēvzemes mīlestībai, nākotnes cerībām, stingrai noteiktai attieksmei pret Komunistiskās partijas funkcionāriem un viņu ekonomisko bankrotu, me-

llem. Mums ir vajadzīgi deputāti, kas cīnās pret pašmāju kangariem, ir ar gaišu prātu, lai aizstāvētu Latvijas intereses, kuri pēc savas sirdsapziņas, kalpos neatkarīgai Latvijas valstij.

L. VIKSNA (Līvānos)

Mani, Latgales iedzīvotāju, satrauc dažu leceļotāju, tai skaitā — armijas pārstāvju pulkveža Alksņa un viņam līdzīgo, spekulatīvās izdarības attiecībā uz Latvijas trešo zvazgāni — Latgali. Cik saprotams no preses materiāliem, minētie cilvēki vēlas atšķēlēt Latgali no Latvijas, tāpat kā savā laikā tas tika izdarīts ar Abreni. Dažs labs pat mēģina pierādīt, ka latgaleši pašī vēloties pievienoties Krievijai vai Baltkrievijai.

Te uzreiz jāpiebilst, ka šie Latvijas šķēļāji nezina nedz Latvijas, nedz Latgales vēsturi. Nezina latgalešu tikumus, centienus un vēlmes. Tāpēc gribu īsumā aplūkot jautājumu, kā Latgales progresīvie darbinieki un pirmie latgaleši preses izdevumi cīnījās par Latgales apvienošanu ar Vidzemi un Kurzemi. Šī cīņa bija ilga un grūta, tomēr tā beidzās ar Latgales pievienošanu Krievijai. Tāpēc mēs, latgaleši, nekād nepaklausīties nekādam provokācijām. Mēs līdz pēdējam elpas vilcienam aizstāvēsim Latgales atmodas darbinieku izcīnīto Latgales pievienošanu Krievijai.

«Gaismas» iesākto latviešu tautas apvienošanas darbu pēc tās izdošanas izbeigšanas neatlaidīgi turpināja tās pēcnācējas: «Auseklis», «Jaunas Ziņas» un «Dryva». Tautas apvienošanas jautājumu risināšanā no latgalešu nacionālās atmodas darbinieku puses tika sperti arī svarīgi praktiski soļi. F. Trasuns un F. Kemps ierosināja Rīgas Zinību komisijā jautājumu par gotu šrifta nomainu ar latīņu burtiem, kas pēc F. Trasuna un F. Kempa domām dotu iespēju Latgales latviešiem plašāk izmantot Baltijas latviešu literāro

(..) Dūmosim par tagadni un dareisim sovu pīnokumu — paleidzēsim baltīšim, snīgsim jīm paleigu cik vīn mes varam leloka mārā. (..) Todēļ, latgalit, dori sovu pīnokumu, paleidz baltīšim: aicyno jū pi sevis caur avīzem, bazneickungim, atklotības darbinīkim, un t. t., pījem pi sevis jū pošu, jo izglobtūs lūpus un manteību. Par myusu dorgū Latviju it sopeļi gryuti vaidi. (..) Klaus, kai borge liktina pīmaklāta skumeiga, svinegla pļyust visporejo lyugšona: «Dīvs, sorgoj Latvījul». Ari tu, broļ, pīsavīnoj šai lyugšonaļ. («Dryva», 1915. d., Nr. 28).

Skrinda, V. Rubulis, J. Rancāns, J. Pabērzs, V. Seļs, A. Laurinovīcs, J. Grīšāns, P. Apšīniks u. c. Atzīmējot šo notikumu, «Dryva» (1917. gads, Nr. 10) titulapā ievietoja uzsaukumu «Lai dzelvoj tautas breiveja, lai dzelvoj breivoj apvīnoto Latvījal!».

Sagatavošanas darbu Latgales pievienošanai pārējai Krievijai noslēdza Latgales kongress, kurš sanāca 1917. gada 9. un 10. majā Rēzeknē. Kongresa dalībnieki pieņēma rezolūciju par Latvijas tautas apvienošanu un izveidoja Latgales Pagaidu zemmes padomi, kurā ietilpa Bojārs, O. Broks, P. Dzenis, Džeriņš, F. Greivulis, J. Grīšāns, Jurkāns, J. Kindzulis, E. Krustāns, E. Kozlovskis, J. Krakops, Kokins, V. Krops, P. Lazdāns, Lāckājs, J. Ločmels, Murins, N. Rancāns, J. Rancāns, J. Rubulis, V. Rubulis, Salīniks, V. Seļs, Svenčs, J. Stukulis, P. Tukišs, F. Trasuns, J. Pabērzs, Plotniks, F. Obšteins, Seļvs, J. Veļkme. Latgales Pagaidu zemes padomes locekļi vēlāk iekļāvās Latgales Tautas padomē un ciešā sadarbībā ar Vidzemes un Kurzemes latviešiem Latvijas apvienošanas lietu noveda līdz galam. 1918. gada 18. novembrī tika proklamēta neatkarīgās Latvijas Republika. Latvijas Tautas padome un pagaidu valdība publicēja šādu paziņojumu:

Kā zināms, Latgale no 1562. līdz 1772. gadam atradās poļu varā. Pēc Polijas dalīšanās, kurā ļoti aktīvi piedalījās Krievija, 1772. gadā Latgali pievienoja Krievijas impērijai. 1778. gadā Krievijas carisms nodibināja Polockas vietniecību, kurā iekļāva Latgali. 1802. gadā Latgali ietilpināja Vitebskas guberņā.

Līdz ar Latgales iekļaušanu Krievijas impērijās sastāvēja sākās drausmīga Latgales rusifikācija. 1831. gadā cars Nikolajs I izdeva slepeno rīkojumu, kurā norādīja, ka svarīgākajos valsts amatos jāieceļ tikai uzticamus krievu ierēdņus. No 1863. līdz 1904. gadam pastāvēja drukas aizliegums. Šis periods bija rusifikācijas ziedu laiks Latgalē. Tomēr nedz garīgie, nedz fiziskie carisma spārdi nespēja latgalešos iznīdēt piederības apzināšanos pie latviešu tautas.

Vēsturiskās norises bija atsvešinājušas Latgales latviešus no Vidzemes un Kurzemes latviešiem. Tomēr 19. gadsimta beigās Latgales nacionālās atmodas darbinieki P. Smelters, F. Trasuns, F. Laizāns un citi pirmie ievadīja sadarbību ar Baltijas (Vidzemes, Kurzemes) latviešu tautas darbiniekiem Visendorfu, K. Baronu un citiem. 20. gadsimta sākumā šī sadarbība un Latvijas latviešu atsevišķo daļu tuvināšanās process turpinās.

Jau 1902. gadā F. Trasuns uzstājās Rīgas Zinību komisijas vazaras sapulcēs ar plašu referātu par Latgales latviešiem, atklādams Vidzemes un Kurzemes latviešiem, ka arī viņpus augavas dzīvojošie latgali, li-

Vēsturnieka viedoklis

...ir Latgale mūsu!

latviešu tautas neatņemama sastāvdaļa. Ne tikai Latgalē dzīvojošie latgali bija ieinteresēti Latgales pievienošanai Krievijai, tajā bija ieinteresēti visi latgaleši, kas bija izkaisīti plašajā Krievijā.

1903. gadā sāka rosīgt darboties pirmā Latgales latviešu biedrība — «Pēterburgas latviešu muzikālā biedrība», lai veicinātu Latgales apvienošanu ar pārējo Latviju. Teātra un citus kultūrizglītojošos pasākumus vienmēr beidza ar tautas himnu «Dievs, svētī Latviju». Bez tam Latgales nacionālās atmodas darbinieki līdz šim ierasto vārdu «Baltija» (tas ir — Vidzemi un Kurzemi) aizstāja ar tautas daļu vienojošo vārdu «Latvija».

Sevišķi daudz Latgales, Vidzemes un Kurzemes latviešu tuvināšanās jomā paveica pirmā latgalešu avīze «Gaisma», kura iznāca 1905. gadā. Gandrīz katrā «Gaismas» numurā bija sniegtas izsmeltošas ziņas par sabiedriskās dzīves norisēm Baltijā. Avīzē bija rubrika «Baltijas Latvija». «Gaisma» savās slejās vienmēr atgādināja latgalešiem ņemt piemēru no Baltijas latviešiem, kuri, būdami labvēlīgākos vēsturiskos apstākļos, bija daudz vairāk sasnieguši kultūras, izglītības un citās dzīves jomās.

1910. gada 17. — 18. jūnijā notika Zinību komisijas sanāksme Rīgā. Tajā piedalījās F. Trasuns, F. Kemps un J. Kindzulis. F. Trasuns nolāsīja plašu referātu par latgalešu dzīvi. Pēc šī sanāksmes «Dryva» rakstīja: «Pēc īto priekšlasejuma nūtika ļūti mīļa, sīrsneiga broļošona, baltīšu (Vidzemīniku un Kurzemīniku) ar latgalīšim. (..) Dīvas tautas daļas, kuras slīmtīm godu atsaroda zam savaida vēsturiska īspaida, kuras šķīr savaida izlūksne, tīceība un vīstī dzīves apstokļi (..) nyu snīdze caur sovīm dālīm pretīm rūkas, atzyna sovus grākus un sauce uz vīneību, uz vīnošonūs! Lai dzelvoj vīnošonos! Mēs īsīm pretīm! Tīceība un volūda myus navar šķērt! Ar laiku brvus vīna volūda! Tai beidze un slēdze rūkas mos kū na vīsi runotoj!» («Dryva», 1910. g., Nr. 50).

Vidzemnieku, kurzemnieku un latgalešu tuvināšanos lielā mērā veicināja pirmais pasaules karš. Atkal «Dryva» aicināja latgalešus plaši atvērt durvis bēgļiem no Kurzemes un Vidzemes. «Jusīm sīrdssyltumu todēļ, jo mes asam vīna latvīšu tauta, kuras dālī gryutu parbaudējumu laikā saļūt tos naporraunamos salties, ar kurom jēļ ir vīnota.

1915. gada: «Latvīšu avīzem atbilde» (Nr. 21.), «Latvīšim latgalīšim» (Nr. 50).

1916. gadā: «Baltīši un latgalīši» (Nr. 6—7), «Kas mvus šķīr» (Nr. 14—15), «Latvijas apvīnošonos» (Nr. 39).

1917. gadā: «Latvīšu pašvaldeība» (Nr. 10).

Ar šo pēdējo rakstu latviešu tautas apvienošanas priekšdarbi praktiski bija pabeigti. Jo, kā lasāms rakstā «Latvīšu pašvaldeība», 1917. gada 12. martā notikušajā Latgalešu biedrības kara upuriem veltītajā veselīnātājā biedru sapulcē, kurā piedalījās visi redzamākie latgalešu sabiedriskie darbinieki (nevisam 66), ar 43 balsīm pret 23 tika nolemts: «It kūbā ar vīnīm latvīšim kai ar sovīm broļīm, lai apvīnotīm soākīm vīglok un drošok izdabot Latvījal vīteju pašvaldeību.» Par rezolūciju balsoja F. Trasuns, K.

1. Latvījal, apvīnota etnogrāfīskās robežās (Kurzeme, Vidzeme un Latgale), ir pārstāvīga, neatkarīga, demokrātiski — republikāna valsts, kuras satversmī un uztīcības pret ārvalstīm noteiks tuvākajā nākotnē satversmes sapulce, sasaukta uz vīspārīgu abu dzīmumu, tīšu, vīnīdīzīgu, aizklātu un proporcīonālu vēlēšanu tīesību pamata.

Kā redzāt, Latvijas apvīnošanas ceļš bija garš un grīts, toties īkumīgs. Tāpēc ne pūkvedīm Alksnīm, ne arī kādam citam nav nedz jurīdīsku, nedz morāru tīesību snakstīties pret Latvīlas trešās zvazģones — Latgales.

J. PIZIŅIS
vēsturnieks

Manā skatījumā

Vēlreiz par krieviem Latvijā

Senatnē Latviju apdzīvojošo tautu galvenā nodarbošanās bija zemkopība un lopkopība, kas attīstījās senkrievu materiālās kultūras ietekmē. Pēc krievu paaugļa senās Latvijas tautas izmantoja zemes apstrādāšanas rīkus, audzēja tos pašus lopus, kas bija pazīstami austrumslāviem. No krievu valodas uz latviešu valodu pārgāja ar zemkopību un lopkopību saistītie vārdi.

Līdztekus zemkopībai un lopkopībai senatnē Latviju apdzīvojošās tautas attīstīja arī tirdzniecību. Liela nozīme bija tirdzniecības ceļiem. Pa Daugavas tirdzniecības ceļu notika sakari ar Polockas kņazisti, pa Gaujas tirdzniecības ceļu, bet tālāk pa sauszemi — ar Pleskavas kņazisti. Latviešu valoda no krievu valodas pārņēmusi arī vārdus, kas saistīti ar tirdzniecības sakariem.

Ātrāku pāreju uz agrā feodālisma ekonomiku sekmēja senkrievu ietekme, tas ir — vēsturē tā devēja feodālisma veidošanās baltu-slāvu forma.

12. gadsimta beigās un 13. gadsimta sākumā Austrumlatvijas pastāvēja divi valstiski veidojumi, kuriem bija sakari ar pierobežas senkrievu kņazistēm. Vienas valsts centrs bija Jersika, otras — Koknese. Polockas lielkņazs kādu laiku bija Austrumlatvijas teritorijas pārvaldnieks. Pēc senkrievu valsts sabrukuma Polockas kņaza vara pavājinājās, un 12. gadsimta beigās Jersikai un Koknesei bija pilnīga politiska patstāvība. Jersikas valsts turpināja uzturet ar Polockas kņazisti draudzīgas attiecības.

Šis īsais ekskursus vēsturē apliecina latviešu un krievu tautas vēsturiskās saiknes.

Daudzu gadsimtu laikā uz dzīvi Latvijā apmetās krievu cilvēki. Un tā pamatā bija vēsturiskie un ekonomiskie faktori. Pirmās krievu apmetnes parādījās gar tirdzniecības ceļiem. Daudzu karu laikā Latvijā palika krievu gūstekņi un slimie kareivji. Latvijas teritorijā no vajāšanām glābās vecticībnieki un citu reliģisko sektu sekotāji. Mužiņnieki ar varu uz savām zemēm pārvietoja dzim�emniekus no Krievijas. Netālā pagātnē gan pilsētās, gan laukos apmetās uz dzīvi krievi, kuri meklēja darbu. Jāatzīmē, ka arī latvieši dažādu ekonomisku un politisku iemeslu dēļ devās uz Krievijas iekšieni, kur meklēja sev labāku likteni.

Vēstures zinātni doktore, profesore E. Pomeranceva Latvijas teritorijā ilgdzīvotāju vidū izdala trīs izrunas:

1. Pārkrīvojušos baltkrievu izrunas, kas izplatītas Latgales dienvidu un dienvidaustrumu nomalē.

2. Vecticībnieku izrunas (pamatojas uz Pleskavas — Novgorodas izrunām), kas izplatītas Latgales centrālajā daļā.

3. No kaimiņos esošo Pleskavas zemju leceļotāju izrunas, kas izplatītas Latgales austrumos un sasniedz Rēzeknes rajonu.

Pēc šīs shēmas var spriest par vietām, no kurienes leceļotāji krievi, proti — no vietām, ar kurām latviešiem visā savā vēsturiskās pastāvēšanas laikā bija cieši kultūras un tirdzniecības sakari.

Ko patlaban par krieviem Latgalē raksta publicisti? Saņāš

publicācijās, manuprāt, var izdalīt trīs virzienus:

1. Krievi, kuri apmetušies Latgalē carisma laikā, nav nekas cits kā kolonisti.

2. Krievi, kuri apmetušies Latgalē, nebūt nav krievu tautas labākie pārstāvji, Latgales teritorijā viņi apmierināja savas egoistiskās intereses.

3. Tiek rakstīts par Latgales latviešu pārkumu pār krievu tautu kultūrā, izglītībā utt.

Palūkosim vēstūrē, ka notika vislielākās krievu tautas daļas — vecticībnieku — pārcelšana uz Latgali.

Patriarha Nikona baznīcas reforma, Romanovu dzimtas cara Alekseja Mihailoviča patvaldniecisko spaidu pastiprināšanās lika bēgt tūkstošiem krievu cilvēku uz mežu biežokņiem, uz valsts nomalēm un aiz tās robežām. 1659. gadā krievu cilvēki, kuri nepieņēma Nikona baznīcas reformu, parādījās Latvijas austrumdaļā. Tie viņi varēja apvienoties koptenās, kurās saglabājās senkrievu sadzīve un sociālais dzīves veids līdz 19. gadsimta beigām — 20. gadsimta sākumam. Vecticībniekus ar īpašu nežēlību vajāja baznīcas un Krievijas valsts varas pārstāvji, ierēdņi vecticībniekus sauca par «šķeltņiekem». Diemžēl šīs raksturojums pārcelotāji arī uz mūsu publicistikā (V. Romanovskis, «Vecticībnieki Latvijā», «Lenina Karogs», 1989. gada 25. februārī).

Vecticībniekus nevarēja izmantot Latgales kolonizācijā un rusifikācijā sakarā ar viņu reliģijas stingrajiem kanoniem, kā arī tāpēc, ka viņus vajāja varas iestādes. Šī vaišana daļēji lika nātraukta Katrinas II valdīšanas laikā, bet pēc tam turpinājās līdz pat 1905. gadam. No vēstures avotiem redzams, ka vietējie ierēdņi kaut kādi centās izmantot vecticībniekus savās interesēs, taču šie mēģinājumi nānākumus nedeva. Rusifikācijā vecticībniekus vēl vairāk nebija iespējams izmantot.

Vēsturiski tā izveidojies, ka Latgalē pastāv līdzās divas stingras reliģijas — vecticība un katoļticība. Abas reliģijas līdz 1940. gadam kategoriski aizliedza jautās laulības (jautās laulības bija iespējamas tikai tad, ja viens no nākamajiem dzīvesbiedriem pārgāja otrā reliģijā). Tieši tas arī ļāva Latgales latviešiem saglabāt savu dominanti, bet nevis Latgales latviešu tautas pārkums pār krievu tautu, kā to raksta profesors P. Zeile rakstā «Latgales vēstures un tagadnes dimensijas». Jāņem vērā, ka Latvijā 20. gadsimta sākumā pastāvēja simts tūkstošu cilvēku liela vecticībnieku kopiena, kuras lielākā daļa atradās Latgalē.

Šini rakstā es nelivirziju mērķi kritizēt iepriekš minēto P. Zeiles rakstu. Tajā ir ne mazums apstrīdamu fakti, tāpēc nepieciešams par šo tēmu organizēt zinātniski teorētisku konferenci, iespējams — Preiļos.

Pašreizējos apstākļos radusies asa nepieciešamība nodibināt Preiļos krievu kultūras biedrību. Tās uzdevumos būtu krievu kultūras tradīciju atjaunošana, vēstures un folkloras izpēte, eksponātu un atmiņu vākšana muzejam, kur valadzētu izveidot krievu kultūras nodaļu, utt.

I. KIRILOVS (Preiļos)

- Atklātā vēstule Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietniekam A. Čepānim (kopija nosūtīta rajona izpildkomitejas priekšsēdētājam, laikraksta «Lenina Karogs» redakcijai).

Izlasot laikrakstā «Lenina Karogs» šī gada 30. janvāra numurā Baltijas dzelzceļa priekšnieka vietnieka V. Skrabe atbildi, gribu ar visu atbildības izjūtu teikt, ka atbilde ir formāla. Mēs gaidījām un cerējām, kad dzelzceļa vadība iedzījināsies situācijā Aglonas stacijā un palīdzēs atrisināt radušās problēmas, konkrēti — ieviesīs kārtību kurināmā iekraušanā. Diemžēl to neesam sagaidījuši.

Preiļu kurināmā cehs informēja par nekārtībām Aglonas stacijā rajona izpildkomiteju, Baltijas dzelzceļa Daugavpils nodaļu, tautas kontroles rajona komiteju, vairākas reizes par šo jautājumu tika rakstīts rajona laikrakstā. Un, lūk, fināls — formāla atbilde augstākajā līmenī. Jājautā: kam lai lūdz palīdzību un ko darīt tālāk, jo stāvoklis nevis uzlabojas, bet gan kļūst sliktāks. Jau kļuvis par sistēmu, ka mehanizētās iekraušanas un iekraušanas darbu distancēs celtnis nestrādā dažādu iemeslu dēļ.

Cilvēki ierodas pēc malkas ar pasūtīto transportu, nobrauc 50 kilometrus (uz vienu pusī vien) un brauc prom tukšā. Nākošajā dienā viss atkārtojas no jauna. Un šādā veidā dienas piecas pēc kārtas. Vai tā ir kārtība? Par šādām lietām jāiesūdz tiesā, labākajā gadījumā — jānomaksā cilvēkam par zaudējumiem — gan par morālajiem, gan par materiālajiem — un uz vainīgā rēķina.

Dzelzceļa priekšnieka vietnieks raksta, ka ir nerentabli turēt Aglonas stacijā labu iekraušanu. Taču svarīgi, no kāda viedokļa raugās, jo stacijā gada laikā ienāk nevis 18 — 20 tūkstoši tonnu ogļu, kā apgalvo b. Skrabe, bet aptuveni 28 tūkstoši tonnu, kā tas bija pagājušajā gadā. Analogisks plāns ir arī šim gadam. Ja ņem vērā, ka pēc līguma iekrāvējam jāstrādā tikai trīs dienas nedēļā, tad katru

dienu viņam jāiekrauj 200 tonnas ogļu, bet ne 49 — 55 tonnas, kā uzskata dzelzceļa pārvalde.

Turkiāt ogles netiek levestas pie mums pa 49 — 55 tonnām dienā, bet pārsvarā pa 5 — 6 vagoniem, reizēm arī pa desmit. Tas ir aptuveni 600 tonnas. Kādā veidā lai iekrauj šo ogļu daudzumu, ja jau dzelzceļa pārvalde uzskata, ka labam iekrāvējam te stacijā nav ko darīt? Toties turēt novecojušu, iz-

ir mehanizētā iekraušanas un iekraušanas darbu distancē, bet mehanizētais darbarīks — lauznis un lāpsta Pat kāpnes, lai varētu uzkāpt uz vagona, nav atrodamas, par pārējo nav ko runāt. Kurš tad ir vainīgs, ja vagonu iekraušana notiek lēni? Sprīdīet paši. Ogles saņemam, kā parasti, piecos sešos vagonos, mehanizētā distancē neizkrauj lās piecas dienas. Parasti tā ir piekdiena, sestdiena, svētdiena un pirmdiena. Pa šo laiku ogles sasalst pavisam. Otrdien sasalušās ogles novieto uz paaugstinātā cēla, lai tās izkrautu, bet izbert nevar. Ir nepieciešama cērte, āmurs, bet šo rīku mehanizētajai distancē nav. Tad seko atteikums izkraut ogles. Bet pa to laiku pienāk vēl kārtējie pieci seši vagoni, kuri arī sasalst. Par vienu šāda vagona iekraušanu dzelzceļš maksā 28 rubļus. Septiņi cilvēki šo darbu veic trīs dienās — maksa ir viens rublis trīsdesmit kapeikas dienā. Kurš tad strādās par velti? Un kam, ja ne dzelzceļa vadībai, lemt šīs problēmas. Pašlaik dzelzceļa mehanizētā distancē vispār atteicās noslēgt līgumu ar Daugavpils starprajonu kurināmā uzņēmumu par akmeņogļu iekraušanu un iekraušanu Aglonas stacijā. Tātad dzelzceļnieki nav atbildīgi par šīm operācijām. Grib — strādā, negrib — nestrādā.

Noslēgumā, b. Skrabe, gribu teikt: runa nav tikai par nerentabilitāti, bet gan par kārtību uz dzelzceļa. Sprīdēt pēc Aglonas stācijas, tas tur vispār nav. Strādnieki atbrauc, kad viņiem lenāk prātā, piedzērušies vai paģiraini. Viņus neviens nekontrolē. Atbildīgos par iekraušanas un iekraušanas darbiem stacijā neredz. Ar to tad arī būtu jāšak.

Ja dzelzceļa vadība uzskata, ka visas iekraušanas un iekraušanas operācijas uzņemsies kurināmā bāze, tad ir jājautā: kāpēc tad ir mehanizētā iekraušanas un iekraušanas darbu distancē? Lai izpildītu šīs operācijas Rīgā, Daugavpilī, kur sakoncentrēti labākie spēki?

Vārdu sakot, nepieciešams veikt iedarbīgus pasākumus, bet nevis formāli atbildēt. Cilvēki ir noguruši gaidīt.

V. KARPĀJEVS,

Preiļu kurināmā ceha priekšnieks

Formālas atbildes jāizbeidz!

Atgriežoties pie publicētā

radās, ir rentabli. Kāpēc? Tāpēc, ka tūdaļ pēc darbu iesākšanas tas bojājas un visas ogles «sadedz» zem lietus un sniega, bet desmitiem mūsu mašīnu aizbrauc bez kravas. Kurināmā bāze pārskaita dzelzceļam naudu par ogļu glabāšanu, bet kurināmā cehs braukā pa rajonu cerības atrast iekrāvēju, lai kārtējo reizi glābtu dzelzceļu no sastrēguma iecirknī Aglonā — Daugavpilī. Tātad, cienījamais biedrī Skrabe, iekrāvējs nestāv dikā, tas vienkārši nedarbojas.

Lai nevajadzētu runāt tukšus vārdus, minēšu skaitļus. Pagājušā gada oktobrī iekrāvējs nedarbojās septiņas dienas, novembrī — astoņas, decembrī — divpadsmit, bet šī gada janvārī — sešas. Ja ņem vērā, ka pēc līguma iekrāvējam jādarbojas trīs dienas nedēļā, tas nozīmē, ka mēnesī — 12 dienas. Bet iekrāvēja vadītājs un celtnis vadītājs darbā ierodas bieži vien ar divu vai triju stundu nokavēšanos. Kāds tad te var būt darbs?

Vēl viena problēma — sasalušo ogļu iekraušana. Kā jau teicu,

rozijas stādījumiem. Lai nodrošinātu augstu ražību, tiek pētītas katras augšnes spējas un sastāvs, tiek izstrādātas programmas, kas nodrošinātu augšnes auglības atjaunošanu.

Ekoloģiski tīru produktu audzēšanai jābūt rentabībai, savādāk jebkura saimniecība ātri sabruks. Francijas agrobioloģijas asociāciju pieredze ļauj iegūt ražu, kas ir dzinās tradicionālai lauksaimniecības sektora ražai. Tātad, bioloģiskai lauksaimniecībai nelikt bez mēslojumiem un citiem palīgvielām, kas nodrošinātu vajadzīgo ražību. Tāpēc tiek izmantoti dažādi organiskie mēslojumi. Līdzās plaši zināmiem kompostiem dažādu maisījumu pagatavošanai tiek izmantots kaulu pulveris, ekstrakti no speciāli atlasītām ūdenszāzēm vai zemes augļiem. Gadās arī diezgan eksotiskas piedevas. Piemēram, noteiktas iakmens lezu pulverveida piedevas. Redzamu vietu Francijas agrobioloģijas praksē ienem mikroorganismu, zemes tārpū audzēšana, kas palielina augšnes iespējas. Vēl viena šīs tehnoloģijas īpatnība ir stingra lauksaimniecības darbu ritma un planētu pārvietošanās ievērošana.

Pašlaik pasaulē ir dažas skolas, kas atbalsta šo lauksaimniecības darbu organizēšanas metodi. Tās plekrtēji ir ne tikai Francijā, bet arī ASV, VFR, Nīderlandē, Lielbritānijā, Kanādā, Itālijā, Spānijā, Beļģijā un īpaši Austrālijā. Francijā ir apmēram 10 tūkstoši fermeru un saimniecību, kas strādā pēc agrobioloģijas metodikas. Viņi apstrādā aptuveni 100 tūkstošus hektārus zemes.

Vēl nesem agrobioloģijas prakse oficiāli apstiprināta ar likumu, noteiktas saistības «biozemniekiem» patērētāju priekšā, atbilstoša garantiju, kontroles sistēma. Valsts orgāni, kas apkaro mantrausus, izmanto objektīvus kritērijus, lai

pārbaudītu bioproductu atbilstību standartiem, tā uzskata Filips Debross, nacionālās agrobioloģijas starpprofesionālās komitejas priekšsēdētājs. Pēc viņa domām, pieaugot pieprasījumam pēc ekoloģiski tīras produkcijas, vairākas Francijas saimniecības, kas pārdzīvoja grūtus laikus, var pārkvalificēties un pārslēgties uz darbu, pamatojoties uz agrobioloģijas me-

todēm. Šādā veidā būs radīta iespēja saglabāt gan augšnes auglību, gan dabisku ekoloģisku līdzsvaru dabā.

ATTĒLA: no ķīmiski tīru dārzeņu, augļu un citu kultūru audzēšanas problēmu atrisināšanas ir atkarīga mūsu nākotne.

TASS fotohronika

Val ir iespējams audzēt dārzeņus, augļus, graudaugus un citas kultūras bez ķīmiskiem mēslojumiem, piedevām, pesticīdiem, herbicīdiem, toksiskām vielām? Šis jautājums radās speciālistiem vienlaicīgi ar lauksaimniecības ķīmijas attīstīšanos, un šodien šis virziens — «bioloģiskā lauksaimniecība» jeb «agrobioloģija» Francijā ieguvīs ne tikai tiesības eksistēt, bet arī stabili juridisko bāzi.

No kā tad sastāv bioloģiskais process lauksaimniecības ražošanā? Tā plekrtēji izvirzīja sev uzdevumu piegādāt patērētājiem savu produkciju, izmantojot tikai dabiskos audzēšanas, uzglabāšanas un pārstrādes paņēmienus. Viens no pamatpaņēmieniem ir zemes auglīgā humusa slāņa saglabāšana, aizsargāšana nodrošināšana ar mežu joslām, kas ietverta lauksaimniecības apzobībā, ar pretko-

Rezonanse

Raksta „Par zālājiem betonā, „Kīnas mūri“ un kultūru kā tādu“ autoram

Pilnībā esmu ar Jums vienprātis, cienijamo autor, attiecībā uz „Kīnas mūri“, zālājiem betonā un kultūru kā tādu. Jūtam, ka Jūs izsakāt personiski savu, neviena priekšā nepateiktu viedokli. Valdžina Jūsu vienaldzība un Jūsu smalkā kultūras, sporta, celtniecības un arhitektūras pazišana. Tā kā arī es neesmu vienaldzīgs pret pilsētas labiekārtošanu, gribu stāties Jums līdzās un izteikt dažas piezīmes.

1. Nepieciešams izjaukt „Kīnas (būtu) asāk, ja teiktu — „Berlīnes“) mūri“ un izlikt ar sarkanajiem ķieģeļiem ceļmalu no Rīgas — Moskvino puses. Vienlaikus varētu nojaukt arī sporta zāli un uzlikt b. Boļšakovam par pienākumu ierīkot tās vietā zālāju — no savvaļā augošas zālītes. Un, lai viņš saprastu, ar ko atšķiras zālājs no zālītes, pārceļtu viņu par apzāļošanas strādnieku. Tad viņš saprastis, ka būvēt stadionus, sporta zāles un modernus žogu lemts katram, bet ierīkot zālājus — nebūt nevienam. Ar sporta zāles drupu materiāliem ierosinu likvidēt bedres pilsētas ielās un pie iebraukšanas pilsētā no Minskas — Aglonas puses.

2. Stadionu vispār nojaukt, taču var to arī padarīt tādu, kāds bija 1975. — 1980. gados. Mūsu rajona sporta būvju taču ir milzums daudz. Taisni nevaram saprast, kur dēties no sporta pasākumiem. Spartakiādēs rajons vienmēr ieņem 24. — 25.

vieta. Vienīgajam svarīgajam objektam, kurā vienlaikus varēs nomazgāties visi republikas iedzīvotāji, rajona izpildkomiteja patiešām iedala maz lizekļu, salīdzinot ar stadiona žogu.

Noliecot galvu autora plašā redzesloka priekšā un balstoties uz savu dzīves pieredzi, tālāk ierosinu:

3. Zālāja betona iežogojumu — nojaukt! Jo citādi var vēl nejausi savu personisko mašīnu sabojāt. Bet bez iežogojuma — tik gar maliņu, gar maliņu... Un tad, skaties, viss izlīdzināts. Var likt asfaltu stāvvietai. Arī iebraucējiem labi, un mazāk būs izbrīna par žogiem un zālājiem.

4. Naudu asfaltam ierosinu ieņemt no paziņotās reklāmas un izkārtnēm pie veikaliem. Tad nu gan skrīs preiļieši un iebraucēji uz veikaliem! Bet mēs vēl domājam, kāpēc cilvēki neiet uz veikaliem un, ja aiziet, tad neko nenopērk? Izrādās, visa vaina reklamā, bet ne tukšajās plauktos! Lūk, kur galvenais preiļiešu visu bēdu cēlonis.

Visu naudu jaunām izkārtnēm! Visus spēkus reklamām! Nē sportam un stadioniem!

Gribas novēlēt autoram labu veselību, tālāku auglīgu darbu „kultūras druvā“ vispār un literārajā darbībā atsevišķi.

Ja mans raksts tiks publicēts, honorāru lūdzu pārskaitīt Preiļu pirts celtniecības pabeigšanai.

Ar cieņu —

V. JEVDOKIMOVŠ

KOMENTĀRA VIETA. Tā kā rakstu „Par zālājiem betonā, „Kīnas mūri“ un kultūru kā tādu“, kurš visnotaļ cienījamajam V. Jevdokimovam radījis neizpratni (lai neteiktu vairāk), bija sagatavojis redakcijas darbinieks, redakcija uzskata par nepieciešamu izdarīt nelielu piebīdi.

Pirmkārt, katram, bez šaubām, ir tiesības uz savu saprašanu un arī tiesības šo saprašanu darīt zināmu pārējiem. Pat vairāk — ja nebūtu V. Jevdokimova izsmeļošās informācijas, mēs tā arī neapjēgtu, kā jāceļ vai jārekonstruē stadioni. Mēs, naivie, arī turpmāk domātu, ka jāsāk ar kvalitatīvu sektoru, laukumu ierīkošanu, bet izrādās — nē, jāsāk ar pamatīga žoga celšanu, turklāt — no deficīta materiāla. Paldies par mācību!

Un otrkārt, kas attiecas uz V. Jevdokimova vēstules stilu un viņa izpratni par korektumu polemikā, tad tas lai nu paliek uz viņa paša sirdsapziņas. Lasītāji var salīdzināt abas publikācijas un izdarīt savus secinājumus.

Rajona kinoteātros

«EZERZEME» Preiļos (tel.-automātiskais atbildētājs — 22013)

- 1. un 2. martā — mākslas filma «Tūristi izklaidējas» (Ungārija).
3. un 4. martā — mākslas filma «Dēkas ar akmeni» (ASV).
5. martā — mākslas filma «Kļūdu nedēļa» (Čehoslovākija).
6. martā — mākslas filma «Brauciens uz Indiju» (Anglija), 1. un 2. sērija.
7. martā — mākslas filma «Sampanieša dzirkstis» («Mosfilm»).
8. martā — mākslas filma «Intermeitene» (PSRS, Zviedrija), 1. un 2. sērija.
9. un 10. martā — mākslas filma «Bēgšana» (Francija).
11. un 12. martā — mākslas filma «Izliktais meklē dzīvokli» (Itālija).
13. martā — mākslas filma «Leļļite» («Mosfilm»), 1. un 2. sērija.

«ATPŪTA» Līvānos (tel.-automātiskais atbildētājs — 43381)

- 1. martā — mākslas filma «Pulkvedis Redls» (Ungārija, VFR), 1. un 2. sērija.
2. martā — mākslas filma «Džezā tikai meitenes» (ASV).
3. martā — mākslas filma «Netijas Gennas ceļojums» (ASV).
4. martā — mākslas filma «Grāfs Monte Kristo» (Francija, Itālija), 1. un 2. sērija.
5. un 6. martā — mākslas filma «Tūristi izklaidējas» (Ungārija).
7. un 8. martā — mākslas filma «Dēkas ar akmeni» (ASV).
9. martā — mākslas filma «Sampanteša dzirkstis» («Mosfilm»).
10. un 11. martā — mākslas filma «Intermeitene» (PSRS, Zviedrija), 1. un 2. sērija.
12. martā — mākslas filma «Kļūdu nedēļa» (Čehoslovākija).
13. martā — mākslas filma «Bēgšana» (Francija).

AIDS smagā nasta

Pagājis laiks, kad mēs par AIDS runājām kā par kaut ko tālu, ārzemniecisku. Cilvēka imūndeficīta vīruss šķēršļu nezina, un burvju vārdi šeit nelīdzēs.

Vissavienības AIDS profilakses un apkaurošanas centrs tika radīts stihiski. Kādas tam sekas, to var viegli iedomāties. Bet ko lai dara tie cilvēki, kuriem bija tā nelaipe inficēties ar AIDS, proti, centra pacientiem? Kā šādos apstākļos strādāt medikiem?

Sāksim ar to, ka centrs izvietots šim nolūkam pielāgotās telpās. Slimos izvietoti speciāli ierīkotos boksos, sliktākajā gadījumā — pusboksos. Palielinoties inficēto skaitam, stacionāru paplašināja. Tagad tas aizņem divus stāvus vienā no ārstēšanas korpusiem otrajā Maskavas infekciju slimnīcā, un tajā ir 155 gultas vietas. Paldies dievam, vietu pietiek, bet ir jādama par nākotni: prognozes attiecībā uz slimības izplatīšanos nedod pamata optimismam.

Vēl viena kļedzoša problēma: stacionārā, kurā atrodas AIDS slimnieki, nav atbilstošu speciālistu, šeit nav savas kirurģiskās nodaļas, savas reanimācijas nodaļas. Sādus slimniekus pilnīgi saprotamu iemeslu dēļ atsakās pieņemt citās vietās un speciālisti no citām klīnikām pēc izsaukuma brauc nelabprāt. Bet centra pacienti parasti ir novārdzināti slimnieki ar ļoti smagu un plašu profila patoloģiju: AIDS vīruss paralizē centrālo nervu sistēmu un daudzus iekšējos orgānus.

Praktiski jau ir gatava projektēšanas un tāmes dokumentācija astoņpadsmit stāvu, autonomajam korpusam ar 300 gultām vietām, ar boksu telpām, ar visiem nepieciešamajiem medicīniskajiem dienestiem. Bet kād tas viss kļūs par realitāti. Šodien neviens nevar konkrēti pateikt. Tani pat laikā ir nepieciešami steidzīgi pasākumi, jo runa ir ne jau par komfortu, bet gan par cilvēku dzīvībām. Nesamot reanimatologu steidzamu palīdzību, mirst bērni un pieaugušie, kurus būtu iespējams glābt.

Arsti pirmām kārtām runā par savu slimnieku problēmām, bet jau sen skajā balsī jākliež arī par nāvīgo risku, kuram tiek pakļauti paši mediķi, kuri strādā ar inficēto slimnieku asinīm. Viņiem nav vienreizējas lietošanas aizsargtērpu, speciālu masku, kas aizsedz seju ar caurspīdīgu aizsegu. Nav brūncimdu, kas pasargātu ķirurģu rokas operāciju laikā, — parastos vienkārši var pārdurt ar adatu vai skalpeli. Jau pusotra, divus gadus centra ārsti un medmāsas, slimnīcas dzemdību nama medicīniskais personāls, kuram jāpieņem ļoti smagas dzemdības ar AIDS slimām sievietēm, strādā ekstrēmos apstākļos, kad jebkurā mirklī nelaiimes gadījums var izraisīt saindēšanos.

Ko lai saka par tiem, kuriem AIDS ir diagnoze? Elistā, slimnīcā ar AIDS inficēto bērnu vecākus noņemāja ar akmeņiem, dedzināja viņu mājas. Daudzās vietās attieksme ir kā pret mēra slimniekiem. Izvairās no jebkuriem kontaktiem... Mediķi ir noguruši atkārtot, ka sadzīves apstākļos AIDS ir nekaitīgs. Ar to inficējas tikai dzimumceļā un caur asinīm. Šeit ir jārunā ne tikai par neuzticību ārstiem vispārējās neuzticēšanās laikā. Vēl jo vairāk tāpēc, ka jau ir gadījumi, kad ar AIDS vīrusu ir inficēti bērni slimnīcas medicīniskā personāla vainas dēļ. Sterilizējošās aparātūras, dezinficējošo līdzekļu, vienreizējas lietošanas medicīnas instrumentu deficīts nevar būt par ataisnojumu medicīnas māsu noziedzīgai paviršībai, bet ir jāredz arī apstākļi, kādos viņas strādā! Tā ir visas mūsu veselības aizsardzības sistēmas nelaieme.

Pēdējā pusotra gada laikā ar AIDS vīrusu inficēto skaits ir pieaudzis uz to bērnu rēķina, kuri inficēti ar nesterilām šļir-

cēm, intravenozajiem injekciju kateteriem, asinspārliešanas sistēmām. Pašlaik šo nevainīgo upuru skaits pārsniedz divus simtus. Lielākā viņu daļa ir pārbaudīti un ārstēti Vissavienības centrā. Elista un Volgograda, Rostova un Stavropole — no šim pilsētām uz Maskavu brauca un brauc desmitiem satrauktu sieviešu ar bērniem, kuriem ir noteikta baismīga diagnoze. Sāpe ir iegūlusi acis mātēm, kuras visur noraida un kuras sevi pēkšņi ir sajutušas par izraidītājām, — sāpe un bailes par savu bērnu likteņiem.

Mūsu veselības aizsardzības sistēmai, kas vainojama šo cilvēku nelaimē, bet konkrētāk — valstij, kas novedusi medicīnu līdz nabadzībai, ir jāpalīdz ģimenēm, kurās bērni inficēti ar AIDS. Ar naudu, protams, neatmaksās par nelaimi. Bet mātes būs pateicīgas arī par šādu palīdzību.

Neretī šie cilvēki paliek vienatnē ar savu nelaimi. Bet vai viņiem ir vaļa skriet, gādāt, «izsist» sev privilēģijas? Mēnešiem viņi ir šoka stāvoklī, nav spējīgi aptvert nelaimi. Pat ar bērniem nāvi nebeidzas mātes sāpju ceļi! Sievietes ar maziem cinka zārkjiem vairākas diennaktis sēž lidostās, izlūdzoties pārvešanas atļauju.

AIDS straujā izplatīšanās rada virkni jaunu problēmu. Lai varētu ar tām tikt galā, nepieciešami steidzami pasākumi, bet tas nozīmē, arī steidzami asinģeņumi, kas papildinātu Veselības aizsardzības ministrijas budžetu 1990. gadam. Savādāk par AIDS upuri var kļūt katrs no mums. Šodien mēs visi esam riska grupā.

ATTELOS: šai sievietei, kura inficēta ar AIDS vīrusu, bērns piedzima nedzīvs; vismazākais pacients bērnu nodaļā.

TASS fotohronika

Redaktors P. PIZELIS

Latvijas Republikas pilsoņi un kandidāti!

Piektdien, 2. martā plkst. 18.00 Līvānu pilsētas kultūras namā notiks LĪVĀNU PILSĒTAS PILSOŅU UN KANDIDĀTU KOPSAPULCE.

Darba kārtībā: 1. Pilsoņu komitejas dibināšana; 2. Pilsoņu kongresa deleģātu vēlēšanu organizācija. Lūdzam ierasties visus LR pilsoņus un kandidātus.

Pagaidu sakaru grupa

3. martā plkst. 20.00 Līvānu kultūras namā notiks RAJONA DISKOTEKU SKATE.

PREIĻU RAJONA KOLHOZS «JERSIKA» aicina darbā:

mežtehniķi, vetfeldšeri, inženieri — celtnieku (vēlams ar stāžu). Nodrošina ar dzīvojamo platību. Zvanīt pa tālruni 46638.

Sirsniģi pateicamies radiem, draugiem, darba biedriem, kaimiņiem, visiem, kas bija kopā ar mums lielajās bēdās, pavadot kapu kalnīnā mūsu mīlo vīru, tēti, vectētiņu ALBERTU LĀČKAJU.

Sievā, dēli, meitas, mazbērni Pie tevis iešu, tēt, ar ziediem baltiēm, Kad vasara tos bagātīgi sniegs. Ar egles zariem, sniegotiem un saltiem, Kad zlema smaržojošas puķes liegs.

(A. Vējāns) Sērojam kopā ar Gunti Zeiliņu, TETI smiltājā izvadot. Bijušie klases biedri un pirmā audzinātāja

Aiztecēja mans mužiņš Kā dzīparu kamolīts, Te satīnu savas dienas — I baltās, ne baltās.

(T. dz.) Skumju brīdī esam kopā ar TEKLAS VJAKSES piederīgajiem, viņu mūža dusā izvadot. Kolhoza «Smelteri» valde un arodkomiteja

Veca, veca māmuīna, Bez spēcīna palikusi, Ikkatram bērniņam Pa sauļai iedevusi.

(T. dz.) Izsakām līdzjūtību Monikai Ozulīnai, MATI smiltājā pavadot. Orišu fermas kolektīvs

LAIKRAKSTĀ PUBLICĒTIE MATERIĀLI NE VIENMĒR ATSPŪGULO REDAKCIJAS VIEDOKLI. PAR PERSONU VĀRDU UN UZVARDU, VIETVARDU, SKAITĻU UN FAKTU PĀREIŽĪBU ATBILD RAKSTU AUTORĪ.

MOSU ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

REDAKCIJAS TĀLRŪNI: redaktors — 22059, redaktora vietniece izdevumam krievu valodā — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 21769, redaktora vietniece, agrorūpnieciskā kompleksa un sporta nodaļa — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļa — 21985, fotokorespondents, vēstulju, jaunatnes un skolu dzīves nodaļa — 22203, korektori, grāmatvedība, uzzīņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespējamais Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpils, Vaļkas ielā 1). Izdevniecība «Aizve» (Rīga, Kr. Valdemāra ielā 105). Viena nos. Iespiedloksne. Ofsetiespiedums. «Лепная Карточка» («Репродуцированное издание»). Газета Преильского района на латышском языке.

Metiens 14 098 eksemplāru (latviešu valodā — 10 130 eks., krievu valodā — 3 968 eks.). Indekss 68169. Pas. 263.